

# – Vi ble jo advart

**POLITIKK** *Hvor kom handlekraften fra? Jens Stoltenberg svarer med grafer fra Finansdepartementet, Arbeiderpartiets kriseprogram på 1930-tallet og en blå, liten lærebok i sosialøkonomi.*

MARIA BERG REINERTSEN OG  
CHRISTIAN BELGAUX (FOTO),  
BRUSSEL

**B**russel, Natos hovedkvarter. Vi passerer et nedtagget stykke av Berlinmuren og noe rustent stål fra World Trade Center. Inne i det enorme, hangaraktige glassbygget finner vi endelig Nato-hovedkvarterets egen Starbucks. Ser en kar i ekte militæruniform mellom dressene og vekterne. BBC, på storskjerm. Siste nytt: Tyrkia har gjennomført nye angrep i Idlib-provinsen i Syria og forsikrer at det ikke er et angrep på Russland. Husk håndsprit før du går inn på Nato-sjefens kontor! Døren er åpen, det er tidlig mars og vi håndhilser fortsatt. Nå skal vi skru tiden enda lenger tilbake: forbi koronakrise og klimakrise, bompenggeopprør, bunadsopprør, flyktningkrise, oljepriskrise (husker du den i 2014?), forbi Facebook og den arabiske våren, forbi finanskrisen i 2008 og angrepene på World Trade Center 11. september, og helt til 17. mars år 2000, da Jens Stoltenberg kom ut på Slottsplassen med sin første regjering.

– Tenkte du allerede da at «nå skal vi røske opp»?

– Det var stundens alvor. Jeg gledet meg veldig. Jeg hadde vært statsråd under Gro Harlem Brundtland og Thorbjørn Jagland, og i de jobbene hadde jeg en del ideer om ting jeg ville gjort hvis jeg kom tilbake i regjering.

**Med skrekkblandet fryd.** Jeg spør om dette med å røske opp, for i ettertid er det påfallende hvor mye Stoltenberg I rakk å endre Norge i året etter tiltredelsen. Delprivatisering og børsnotering av Statoil og Telenor, handlingsregelen for bruk av oljepenger, momsreform, politireform, domstolsreform, sykehusreform, kvalitetsreformen av universiteter og høyskoler. På tampen ble også Pensjonskommisjonen satt ned, noe som skulle føre til store endringer i folketrygden. Og det er denne evnen til å endre samfunnet i en fei som har sendt oss til Brussel. For handlekraftige politikere vil vi alltid ha, enten det er klimakrise eller koronakrise som truer, og vi forsøker å lære om handlekraftens anatomi.

– Hadde dere en idé om at dere skulle gjøre en hel masse, eller var det noe som kom litt etter hvert?

– Vi tok over 17. mars og hadde bare en helg på å skrive regjeringserklæring. Vanligvis når du tar over, har du hatt en lang programprosess i partiene, så har du hatt valgkamp og etter valgkampen samles du på Granavollen eller Soria Moria og forhandler. Det går jo år og måneder der du finner ut hva du skal gjøre. Vi hadde én helg! Det var litt skrekkblandet fryd.

Resultatet av helgearbeidet ble en regjeringserklæring Stoltenberg synes er «gripende god, den dag i dag».

– Den sier at vi skal fornye offentlig sektor og at vi gjør det av kjærlighet til den. Vi er jo sosialdemokrater, vi tror på fellesskapet og en sterk og stor offentlig sektor. Så antyder vi noen av reformene, men mange av dem er ikke klare. Men at denne regjeringens prosjekt er å fornye og omstille og reformere den norske velferdsstaten, det er det ikke tvil om.

**Fornye eller forvitre.** Egentlig var starten av 00-tallet en fin tid i Norge. Årtusenskiftet var kommet og gått uten at verdens datasystemer hadde brutt sammen. 1990-årenes økonomiske kriser var tilbakelagt, det meste av folket var i arbeid, vi hadde fått de første kaffebarene og de første innskuddene i oljefondet.

– Hvor kom ideen fra om at offentlig sektor måtte fornyes?

– Mye fra da jeg jobbet i Finansdepartementet, sier Stoltenberg.

Han sier ikke «da jeg var finansminister», han sier «da jeg jobbet i Finansdepartementet». Stoltenberg forteller at han da kom tett på alle de økonomiske fremskrivingene, de som viser at det vil bli flere pensjonister og færre arbeidstgere per pensjonist.

– Bare å opprettholde tilbudene i eldreomsorgen ville koste enormt. Alle tallene om at vi kom til å slite med å opprettholde verdens beste velferdssamfunn hvis vi ikke gjør noe ... de var veldig til stede hos meg.

– Var det også en følelse av at offentlig sektor den gangen, i 2000, ikke leverte?

– Det vil jeg si er forenklet. Det norske velferdssamfunnet leverte masse i 2000, men det var en erkjennelse av at hvis vi ikke fornyet og forbedret dette, ville det forvitte. På skole, for eksempel, var det klar forvitring: Det var for dårlige skolerresultater. Pensjonssystemet var veldig komplisert. Det var hull og svakheter.

Innad var arbeidstittelen var «Fornyningen av mulighetenes Norge». Utad forsøkte de å si det bedre.

– Jeg stjal det svenske bildet om at sosialdemokratiets jobb er å snekre dansegulv, så kan folk danse livene sine oppå dem. Vi sa det på mange forskjellige måter, men hovedpoenget var at dette trauste fellesskapet er grunnlaget for fargerike liv og mangfoldige samfunn.

– Det er her vi kommer til det som ble kalt «regjeringens kommunikasjonsproblem». Hvorfor er akkurat delprivatisering av Statoil, statlig overtagelse av sykehusene og innføring av moms på tjenester nødvendig for å vedlikeholde dansegulvet?

– De er veldig ulike reformer, men de har til felles at alle handler om å sikre fellesskapet.

## Retrospektiv:

– Da vi gikk av høsten 2001, følte vi at vi hadde tapt, og vi var alle ganske deprimert og lei oss. Men på avstand bleknar valgresultater og meningsmålinger, og det som står igjen blir tydeligere. På avstand blir jeg mer og mer stolt av den regjeringen, forteller Jens Stoltenberg fra kontoret sitt i Brussel.





Enten å sikre inntekter til fellesskapet eller å sikre at vi forvalter pengene vi har på en god måte.

«**Det saklig riktige er det taktisk riktige**». Mangeårig finansråd Tore Eriksen kaller det «djervt», Stoltenbergs kommunikasjonsmann Jan-Erik Larsen kaller det «politisk harakiri»: Tre måneder før stortingsvalget innførte regjeringen moms på tjenester.

– Det var moms på varer og ikke på tjenester, og vi så at tjenester ble en stadig viktigere del av økonomien. I dag er det ingen som tenker tanken på at du skal frita tjenester for avgifter – ha moms på brød, men ikke på sirkus, sier Stoltenberg.

– *Så du hvor risikabelt det var å gjøre dette rett før et valg?*

– Vi ble jo advart, men jeg hadde en sånn usvikelig tro på argumentets kraft. Der har jeg gått i skole hos Gro Harlem Brundtland, hun er jo litt sånn. Og jeg siterte alltid Trygve Bratteli på at «det saklig riktige er alltid det taktisk riktige», sier Stoltenberg, før han fortsetter resonnementet.

– Det momsreformen viser, er at vi var eksperter på å finne gamle NOU-er. Jeg har enorm sans for de norske offentlige utredningene, der er det skikkelige, hardtarbeidende mennesker som kommer med de beste faglige råd. Men ofte kommer de med råd som er livsfarlige å gjennomføre for en regjering om den vil bli gjenvalgt. Men vi tok alle sammen, vi, ut av hyllene, og gjennomførte dem!

### **Det var en erkjennelse av at hvis vi ikke fornyet og forbedret dette, ville det forvitte.**

JENS STOLTENBERG

Også sykehusreformen, der staten overtok eierskapet til alle sykehusene fra fylkeskommunen og organiserte dem som foretak med eget styre, var basert på en vellagret NOU.

– Vi hadde 20 sykehuseiere – både fylkeskommuner og staten – det var et spektakkel. Den andre begrunnelsen for reformen var at sykehusene skulle få noe mer selvstendighet.

Omstruktureringen ble gjennomført av helseminister Tore Tønne.

– Tore Tønne var en stor reformator, en nasjonal strateg. Det han greide å gjøre i Helsedepartementet, ville ingen andre greid, for Tønne var både byråkrat og næringslivsmann. Han var på jobben klokken fem om morgenen og skrev høringsbrevene selv.

I ettertid er Stoltenberg I-reformene blitt knyttet til styringsideologien New Public Management (NPM). Kjell Roland i konsulentbyrået Econ var en av dem som promoterte NPM på denne tiden. I ukens avis sier han at det var en «suksess når det gjelder produksjon av varer, som i de delprivatiserte selskapene, men å bruke markedsmekanismer innen helse, omsorg og utdanning har vist seg å mislykkes».

– NPM var absolutt ikke viktig for oss, sier Stoltenberg selv.

– Jeg tror jeg knapt hadde hørt om begrepet, og det var i hvert fall ikke viktig for reformene vi gjennomførte. Derimot tror jeg på resultatbasert finansiering i deler av offentlig sektor, slik vi blant annet har i sykehusene, men det ble jo innført på 1990-tallet – lenge før jeg ble statsminister i 2000. Det min regjering gjorde, var å innføre mer resultatbasert finansiering av høyere utdanning. Den reformen var det Trond Giske som drev igjennom, og noen tilhenger av New Public Management har Trond aldri vært.

«**Vi kom liksom fra intet**». Stoltenberg beskriver et lag av flinke statsråder som «drev hverandre» frem. Men velgerne var ikke helt med på ferden.

– Jeg satt i Gros regjering på 1990-tallet, og hun sto i mange stormer. Men den store →

## AKTUELT 20 ÅR SIDEN STOLTENBERG I

forskjellen var at da Gro kuttet utgifter på 1990-tallet, da skjønte folk behovet. Du hadde hatt jappetid, boligkrise og bankkrise, folk hadde veldig erindringer om boligrente på 16 prosent, boligpriser som kollapset og arbeidsledighet. Vi kom liksom litt ut fra intet med disse reformene, sier Stoltenberg.

Han siterer sin rådgiver Jan-Erik Larsen som sa at regjeringen hadde «masse løsninger, men folk skjønte ikke hva som var problemet».

– Jeg klandrer ikke folk, vi kom med masse reformer, veldig raskt, som ikke var forankret.

– Når begynte du å skjønne at her glipper det?

– Det vet jeg veldig godt. Vi hadde veldig gode målinger, så plutselig husker jeg at vi raste kanskje seks, åtte prosent i mai 2000. Da skjønte jeg at noe var fundamentalt galt – og det var før momsreformen. Vi får aldri forklart hvorfor vi er der.

Dette er kanskje lærdommen politikere flest trakk av Stoltenberg I-regjeringen: at det er farlig å reformere før folk flest deler din bekymring. Da er det bedre å sitte stille i båten til hele folket roper etter handlekraft, og så føyse unna kritikken om for lite, for sent, med en granskingskommisjon og noen milliarder i krisepakke. En statsminister som i løpet av de siste 20 årene har hatt lyst til å ta klimakrisen på forskudd, for eksempel, har her beviset på hvor risikabelt det kan være. Jeg undrer, men det er ingen vits i å spørre, for Stoltenberg har allerede på forhånd sagt at han ikke vil kommentere dagens politiske situasjon.

Så la oss snakke videre om det som var. En regjering kan måles på to måter, sier Stoltenberg.

– Den kan måles på valgresultatet, da lyktes vi overhodet ikke. Vi går fra 35 prosent oppslutning til 24 komma et aller annet ...

– 3 ...

– ... da er det klart at vi ikke lyktes. Men en regjering kan også måles på hva den gjennomfører, og målt på den måten er denne regjeringen enestående vellykket. Det er ingen annen regjering som har gjennomført så store samfunnsomgripende reformer på så kort tid.

– Da vi gikk av høsten 2001, følte vi at vi hadde tapt, og vi var alle ganske deprimert og lei oss. Men på avstand blekner valgresultater og meningsmålinger, og det som står igjen blir tydeligere. På avstand blir jeg mer og mer stolt av den regjeringen.

**Tre ingredienser.** Stoltenberg ser flere grunner til at så mange av reformene ble virkelighet. Støtte fra LO var avgjørende, men også at Stoltenberg I var en ettpartiregjering som kunne oppsøke mange ulike flertallskonstellasjoner i Stortinget for å få støtte til reformene.

– Men grunn nummer én er at vi ville noe. Hvis du ikke vil noe, får du ikke til så mye, sier han.

Samtidig var det avgjørende at LO-leder Yngve Hågensen ga sin støtte både til delprivatisering av Statoil, statlig overtagelse av sykehusene og handlingsregelen.

– Det er jo fordi budskapet ikke var å bygge ned offentlig sektor, men å bygge opp. Da må vi ha en veldrevet offentlig sektor, og det skjønner LO.

Samarbeidet med LO er også en grunn til at Stoltenberg mener hans første regjering skilte seg fra Tony Blairs New Labour i Storbritannia på 90- og 00-tallet. Blair oppfordret fagbevegelsen til å modernisere seg og distanserte partiet sitt fra deres innflytelse.

– Noen prøvde å klistre oss til New Labour. Men for oss var samarbeidet med LO veldig viktig.

**Kopierte ingen.** – Så dere til utlandet i det hele tatt?

– Mye mindre enn det mange tror. Vi lærte av Göran Persson i Sverige og Gerhard Schröder i Tyskland, og vi lærte sikkert litt av Tony Blair i England også. Men vi kopierte ingen av dem, for hvis du forsøker å kopiere svensker eller tyskere eller briter i Norge, mislykkes du.

– Det du har sagt nå, tyder på at du ikke har så lyst til å identifisere deg med New Labour's «den tredje vei» ...

– Nei, det jeg er redd for med sånne begrep, er at noen av dem blir sånn at du blir puttet i en bås og assosiert med alt de står for. Vi må formulere vår vei, vår norske modell, og da kan vi hente litt herfra og derfra, og så får vi diskutere det og ikke ...

– Derfor har jeg laget et litt presist spørsmål om den tredje vei.

– Kanskje ikke svare før du har stilt spørsmålet, nei.

– Slik jeg skjønner Antony Giddens, som lanserte begrepet, beskriver det ikke bare en fornyelse av staten, men også en fornyelse av sosialdemokratisk politikk. Kjenner du deg igjen i det?

– Ja! For meg er det to sider av samme sak. Sosialdemokratiet har vært med på å bygge denne staten. Det er klart at når vi reformerer folketrygden, så reformerer vi en reform vi var med på å innføre. Når vi reformerer Statoil, reformerer vi et Statoil vi var med på å bygge.

**Vi ble jo advart, men jeg hadde en sånn usvikelig tro på argumentets kraft.**

JENS STOLTENBERG



**Det som var:** Jens Stoltenberg hadde på forhånd sagt at han ikke ville kommentere dagens politiske situasjon.

**Tiden renner ut.** Vi må tilbake til nåtiden. Der Folkehelsa (som ble omorganisert under Stoltenberg I) står midt i koronakrisen og det fortsatt delprivate Statoil nettopp har lansert sin klimastrategi.

– Er det noen av reformene som har utviklet seg annerledes enn du ventet?

– I overraskende grad nei. I forsvaret, politiet og ved høyskolene er det kommet nye reformer, men de bygger på dem vi gjennomførte. Det viser at de grunnleggende grepene var riktige. Handlingsregelen må jo justeres og tilpasses, men ideen om at vi bare skal bruke avkastningen av oljefondet står jo sterkere nå enn da vi innførte den.

Handlingsregelen for bruk av oljepenger ble innført i mars 2001. Det er kanskje den Stoltenberg I-reformen som har lagt de tydeligste rammene for norsk politikk i de siste 20 årene. Før regelen ble innført, var uenigheten om hvor mye oljepenger som skulle brukes, stor.

Fremskrittspartiet, som ville bruke mest, var størst på meningsmålingene. Stoltenbergs egne partifeller klaget på at han var gnien og ba ham finne frem «pinkoden» til oljefondet.

– Politikken vi førte, som egentlig handlet om null bruk av oljepenger, den var feil. Da begynte en veldig spennende og viktig debatt i Finansdepartementet, som laget notatene, men også i regjeringen ... eller ikke i regjeringen, der var det egentlig ingen som visste om det. Bortsett fra ledelsen i partiet og LO.

**Pensum i politikken.** Det spennende, forteller Stoltenberg, besto blant annet i at han fant igjen tanker han hadde møtt som økonomistudent allerede 15 år tidligere. Da hadde han vært med økonomen Steiner Strøm å skrive boken *Olje og gass i norsk økonomi* (1985).

– Tenkningen om det å lage en handlingsregel, å bruke avkastningen, å lage et skille mellom opptjening og bruk av oljepenger – alt dette ble drøftet der.

– Det er veldig hyggelig å finne igjen pensum i politikken?

– Ja, veldig hyggelig! Jeg blir alltid betrygget. Jeg liker det. Hvis jeg virkelig går tilbake, så har du Leif Johansen, som skrev noen bøker som het *Macroeconomic Planning* – to bøker der det også snakkes om retningslinjer og handlingsregler.

På samme tid som Stoltenberg laget sin handlingsregel, komponerte også landene i eurosone regler for hvor stort underskudd de kunne ha på sine budsjetter. I økonomifaget anbefalte flere at politikerne begrenset handlefriheten sin gjennom tydelige regler. Men det er ikke denne tradisjonen Stoltenberg plasserer seg i. I stedet trekker han linjen tilbake til Arbeiderpartiets politikutvikling under den økonomiske krisen på 1930-tallet. Han snakker om partimannen Ole Colbjørnsen, som laget det legendariske kriseprogrammet *Hele folket i arbeid*. Colbjørnsen var tett på den vitenskapelige debatten, både i inn- og utland, der norske Ragnar Frisch og britiske John Maynard Keynes utviklet teorien om en ny og mer aktiv rolle for staten i økonomien.

– Det er en annen tid, men jeg opplever at handlingsregelen er noe av det samme. Det kommer en faglig tenkning fra Finansdepartementet, som møter en politisk tenkning i Arbeiderpartiet, og så greier vi å forene det, sier Stoltenberg.

**En høyere enhet.** – Nå skal jeg vise deg!

Stoltenberg reiser seg og henter frem en liten, lyseblå lufse fra bokhyllen på Nato-kontoret. På forsiden er det tegninger av oljeplattformer, pengesedler og en sol som går opp (eller ned?) i havet. Jo da, her er den, før nevnte *Olje og gass i norsk økonomi*.

– Her, skjønner du ... Jeg har til og med lagt en lapp her, i denne boken står det: «handlingsregler», «skille opptjening og bruk».

Boken er velbrukt, med mange understrekninger og kryss i marginen. Stoltenberg klasker en ny, større bok i bordet.

– Dette er Leif Johansen. Her skal vi se ... «*planning under uncertainty*». Handlingsregler er en måte å håndtere usikkerhet, det er egentlig det som står her.

Stoltenberg fortsetter:

– Det er en veldig faglig begrunnet vurdering her: Norge er blitt rikere, det må gjenspeile seg i pengebruken. Men så er det også en klar politisk vurdering: Vi greier ikke å holde skansen – det er ropet om at vi må finne pinkoden til oljefondet.

– Og så får du en pinkode med handlingsregelen, en som er ansvarlig?

– Ja, det er det som er fint. Det er det som er herlig når fag og politikk møtes.

Etterpå, når Norges tidligere statsminister leser gjennom intervjuet for å sjekke sitatene sine, legger han til:

– Spesielt når sosialøkonomi og sosialdemokrati forenes i en høyere enhet.



**Men se på dem, da:** Hvorfor se strømlinjeformet ut når man kan komme som man er? Bildet er tatt etter Stoltenberg I-regjeringens første statsråd, 17. mars 2000. Stoltenberg selv hadde fylt 41 år dagen før, men det hjalp ikke: Han er til dags dato Norges yngste statsminister.

## KOMMENTAR

## Burde vi sett høyredreiningen på klærne, spør Morgenbladets estetiker Ragnhild Brochmann.

**T**idsbilde, 17. mars 2000: Stoltenbergs første regjering står på geledd utenfor Slottet. I fortroppen, fra venstre: Finansminister Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (jovialt smilende) kommunal- og regionalminister Sylvia Brustad (flirfull!), forsvarsminister Bjørn Tore Godal (fast), utenriksminister Thorbjørn Jagland (strålende!), næringsminister Grete Knudsen (glad!), miljøvernminister Siri Bjerke (beskjeden) og arbeids- og administrasjonsminister Jørgen Kosmo (godlynt!). Og midt blant dem, til venstre for Thorbjørn Jagland: gullguten. Jens. Jens Stoltenberg. Med hendene foldet og et stolt oppadrettet blikk. Fro som en far som akkurat har fått sin første sønn, stadig skulder ved skulder med sin nye utenriksminister, for evig forent i et revnende varmt smil og en felles front mot en strålende fremtid begge opplagt kan se.

**Det er noe** eget med etter-første-statsråd-bilder, selv nå som det har gått sport i dem. De lykkelige omstendighetene gir selv ukarismatiske politikere inntagende smileposer under øynene. Latter i blikket. Spring i steget. Rose i knappullet.

Likevel er det noe eget med dette. Like håpefullt som nyttårsraketter, partybriller i sølv og alt som var begynnelsen på 2000-tallet, tusenåret som skulle gi oss mer av alt som var bra: kulere mobiltelefoner, flere indierockeband, mer balsamico på salaten og en regjering full av snille folk som visste hva et sosialdemokrati var – på *ordentlig!* Det skulle bli bedre skole, mer samhold og en moderne stat med overskudd til alle. Ingen kunne ane at denne lystige gjengen med viten og vilje var i ferd med å sy fast en grå, humørløs skygge kalt *new public management* på tuppen av sokkelesten.

**Burde vi ha** ant det? *Sett* det? At denne regjeringen kom ut av Slottet med en ny type høyrevendt profesjonalisme under topplokket? En farefull strømlinjeformet gråhet? En amerikansk-

ættet politikk som ga seg utslag i strammere jakkeslag og spisse, opportune skosnuder?

Nei. Om det er *en* ting det tidlige 2000-tallet ikke avslører for ettertiden, så er det høyrevridd dressmannprofesjonalisme. På regjeringens bildet har ikke én dress likt snitt, ikke ett slips lik farge, knapt én jakke lik knepping. Og passformen? Den er stadig vekk like romslig som etterkrigstidens velferdsstat.

**Dette er fem år** før den smale dressen gjør entre, fem år før slipsene skal bli smale som markeringstusjer, og nesten ti år før dress-stoffene skal få blankere skinn og livligere blåtoner à la Barack Obama. Dette både er og ser ut som en godmodig og akkurat passe lite selvhøytidelig regjering. Ikke fargekoordinert, ikke skreddersydd, ikke farlig – og med Jørgen Kosmos vidunderlige, dobbeltspente dress i bakgrunnen som et anker bakover til Gro, 1990-tallet fellesskap, gullmedaljer og alt oljegodt.

Sist, men ikke minst er det en regjering med forledende jordnære sko. Ved enden av de vide buksebena finner vi stødige arbeidshester med runde muler og godmodig gemytt. Blanke i pelsen, men ikke overdrevent striglet. Pene i formen, men ikke oppsiktsvekkende elegante. Gode sko, helt enkelt. En langt mindre demokratisk politikk kom kjørende på et lass forspent med en unorsk pen, men høyst tilforlatelig arbeidshest. Ikke rart vi ikke visste bedre enn å klappe hesten og sette den i arbeid.

**Dette er fem år før slipsene skal bli smale som markeringstusjer.**

**RAGNHILD BROCHMANN**  
Motekulturhistoriker  
og fast spaltist  
[aktuelt@morgenbladet.no](mailto:aktuelt@morgenbladet.no)



## Kjære leser - opprett din digitale bruker!

*Morgenbladet har prisbelønte journalister som er blant Norges beste på forskningsfeltet. Med faglig innsikt går de dypt inn i komplekse sammenhenger i en tid preget av stor usikkerhet. Visste du at våre journalister publiserer nye saker på **morgenbladet.no** hver dag? Alle papirabonnenter har full tilgang til Morgenbladets nettsaker. Har du allerede en bruker, kan du bare gå til **morgenbladet.no** og lese deg opp.*

### Slik oppretter du din digitale bruker:

- 1 **Gå til [morgenbladet.no/login](http://morgenbladet.no/login)**
- 2 **Trykk på «Jeg vil opprette ny bruker».**
- 3 **Legg inn mobilnummeret eller e-post-adressen til abonnementet ditt.**
- 4 **Trykk på «Send meg engangskode».**
- 5 **Du vil nå motta en engangskode på SMS eller e-post (avhengig av hva du valgte over).**
- 6 **Skriv inn engangskode og trykk «Fortsett».**
- 7 **Lag deg et nytt personlig passord og trykk «Logg inn».**

Du har da en digital bruker, og kan logge inn på **morgenbladet.no** og i appen vår. Appen laster du ned i Appstore eller Google Play. Om du har spørsmål knyttet til din digitale tilgang eller ditt abonnement, kan du kontakte oss på telefon 23 36 05 00 eller på [abo@morgenbladet.no](mailto:abo@morgenbladet.no).